RŮST ČÍNSKÉ NÁMOŘNÍ MOCI

Nové politicko-vojenské ambice v regionu?

INCREASING OF THE CHINESE NAVAL POWER

New Political and Military Ambitions in the Region?

Libor Kutěj^a

Abstrakt

Ve snaze o zajištění hospodářského výkonu a zachování sociální stability je čínská vláda silně motivována k zabezpečování stálého přísunu nezbytných nerostných surovin a zároveň vývozu čínského zboží mimo kontinentální Čínu. S ohledem na skutečnost, že až tři čtvrtiny objemu přepravovaných surovin a produkce je realizováno námořními cestami, je pro ČLR strategicky rozhodujícím zájmem ovládnout tyto zásobovací trasy a nepřipustit jejich narušení. Tomu odpovídá i růst výdajů na obranu a důraz kladený na rozvoj schopností válečného námořnictva ČLOA.

Abstract

With an effort to further develop the economic output of China and preserve her social stability, the *Government* of the People's Republic of *China* is strongly motivated to secure the on-going inflow of crucial raw materials concurrently with the continuing outflow of Chinese products outside the Mainland China. Regarding the fact that almost three quarters of the overall volume of transported resources as well as exported production is done by maritime routes, the PRC faces a strategic challenge to control these routes in order to prevent their interruption. This corresponds with the continuous growth of Chinese military expenditures and focus on the further PLA Navy development.

Klíčová slova

Čína; Jihočínské moře; Východočínské moře; námořní síly; sporná území.

Keywords

China; South China Sea; East China Sea; Naval Forces; Disputed Territories.

^a Ministry of Defence of the Czech Republic, Prague. E-mail: libor.kutej@mod.gov.cz

Úvod

Ze středoevropského hlediska není bezpečnostní rozměr východní a jihovýchodní Asie¹ vnímán natolik bezprostředně jako např. expanzivní prosazování ruských národních zájmů či aktuální situace v blízkovýchodním regionu. Geopolitický dosah současného dění v předmětné části asijského kontinentu je však nepřehlédnutelný a zejména v posledních několika málo letech se oprávněně zvyšuje expertní zájem o dění v asijsko-tichomořské oblasti, především pak v souvislosti s narůstajícími vojenskostrategickými ambicemi Čínské lidové republiky.

Na tu je nezřídka nahlíženo pouze prizmatem pětistileté historické kontinuity, kulturní svébytnosti a v posledních několika málo desetiletích též jejího hospodářského rozvoje, který se ve vybraných souvislostech a bez kritické reflexe makroekonomických dat a ekonomických zákonitostí může jevit jako nezadržitelný. Toto vnímání je v českém kontextu navíc umocněno silným dichotomním přístupem politických elit promítajícím se do vnitropolitického boje, jakkoli s nutnými negativními dopady na interpretaci české zahraniční politiky. Politicko-vojenský a vojenskostrategický kontext čínskeho² snažení se tak zřetelně profiluje především v souvislosti s dlouhodobými strategickými zájmy USA v tichomořském regionu, v hojně medializovaném postoji filipínského prezidenta Duterteho k tradičním a alternativním politickým, vojenským i hospodářským spojenectvím jeho země, a sporům o ostrovy ve Východočínském a Jihočínském moři.

Geopolitický význam dění v této oblasti je tak nejvíce patrný při sledování četnosti a charakteru vyjádření amerického prezidenta Donalda Trumpa, ať již v době volební kampaně, po zvolení prezidentem či v prvních týdnech v úřadě. I když většina prohlášení a komentářů se týká obchodního soutěžení mezi Spojenými státy a Čínou, nelze pominout projekci tohoto nesouladu do vojenské oblasti, především pak v rámci závazků USA v této části světa tváří v tvář aktivitám čínské branné moci v teritoriu jižně od kontinentální Číny.

Stoupající čínský vliv, stejně jako síla postavení USA v oblasti, jsou totiž nejlépe patrné právě při reflexi zahraničněpolitických postojů a vojenských akcí obou zemí.

Asertivita čínské zahraniční politiky je umožněna nejen ekonomických růstem, ale i modernizací Čínské lidově osvobozené armády (ČLOA), na kterou bylo např. v roce 2016 vynaloženo 7,6 procent čínskeho rozpočtu.³ Vedení ČLR na jedné straně sice považuje americký vliv v oblasti za trvale se snižující, na druhé straně je však přesvědčeno, že USA učiní vše, aby si zachovaly dosavadní regionální vliv, a to jak

¹ Východní Asie zahrnuje státy: Čína, Mongolsko, Korejská lidově demokratická republika, Korejská republika a Japonsko. Jihovýchodní Asie zahrnuje státy: Myanmar (býv. Barma), Laos, Kambodža, Vietnam, Thajsko, Singapur, Malajsie, Filipíny, Brunej, Indonésie a Východní Timor. Podle: *Geografický web: Česká republika - Svět - Obecná geografie* [online]. [cit. 2017-01-29]. Dostupné z: <http://geo.hajduch.net/frontpage>

² Pokud se v textu dále hovoří o Číně, má se na mysli Čínská lidová republika, včetně zvláštních administrativních oblastí Hongkong a Macao. Má-li se na mysli Čínská republika, je mimo tohoto oficiálního názvu používáno označení Tchaj-wan.

³ *The Military Balance 2017: The Annual Assessment of Global Military Capabilities and Defence Economics*. Londýn: The International Institute for Strategic Studies, 2017, 576 s. ISBN 978-1-85743-900-7. s. 261.

v ekonomické, tak vojenské sféře. Mnohé průzkumy veřejného mínění naznačují, že Čína je do budoucna považována za jediného reálného konkurenta Spojených států, který bude mít potenciál k prosazování moci i mimo vlastní teritorium.⁴

Region však není výlučným kolbištěm Číny a USA, ale promítají se v něm zájmy jiných států, které se v něm jednak nacházejí, ale i Ruska, které svou zdejší angažovaností doplňuje svou snahu o rozšíření sféry politického a ekonomického vlivu, i když jeho reálné ambice budou v této části světa vlivem řady faktorů limitované.⁵

Vedle nesporného budování tzv. měkké moci Číny jako součásti její zahraniční politiky a rozšiřujících se regionálních ekonomických vazeb zvyšuje Čína pro upevnění své politicko-ekonomické moci vojenskou angažovanost.

Vzhledem k charakteru teritoria je nutným určujícím kritériem vojenskostrategických úvah projekce vojenské moci na moři. Budování schopností čínského válečného námořnictva je pak rozhodujícím vojenským prostředkem k prosazování konceptu čínské zahraniční politiky zejména jihovýchodní Asie v oblasti.

EXPANZIVNÍ ČÍNA?

Z mnoha důvodů je mnohdy spíše emotivně a ideologicky, než na základě vyhodnocení explicitních kritérií, Čína považována za stát usilující o prosazování vlivu ve většině oblastí světa. Tento náhled je nepochybně věcný při posuzování čínského zájmu o ekonomickou expanzi na zahraniční trhy a snahu o nevybíravou exploataci ložisek nerostných surovin, které pro čínský průmysl představují životně důležitý komponent udržení jeho současného hospodářského tempa.

Při pragmatickém hodnocení novodobé čínské zahraniční politiky však nelze konstatovat, že by Čína usilovala o teritoriální expanzi na cizí území, pokud tato nevnímá jako sporná či historicky náležející čínskému státu.

V mnohatisícileté historii Čína všechny společnosti, o kterých věděla, že existují, zasazovala do určitého tributárního vztahu v závislosti na tom, jak blízko mají k čínské kultuře, jakkoli jí samotné se nemohou rovnat. Smyslem tohoto systému, vycházejícího ze sinocentrického vnímání světa, nebylo ovládat svět vojensky a dosahovat hospodářského zisku, ale vyvolat a posléze vyžadovat úctu a povinnost. Samotná Velká čínská zeď přitom byla paradoxně nejen symbolem ohromné čínské moci, ale též odrazem vědomí její zranitelnosti. Dávala tak přednost své protivníky získat na svou stranu, okouzlit je a lákat, než je porážet vojensky.⁶

Podle Kissingera „tradičně Čína usilovala o psychologickou dominanci, zajištěnou svými výkony - jen s občasnými výboji s cílem uštědřit odbojným barbarům lekci a vzbudit respekt.“⁷ Uvedený psychologický přístup a definování strategických cílů se odrazily i ve

⁴ SEHNÁLKOVÁ, Jana: *Současné čínsko-americké vztahy v kontextu diskuze o "úpadku USA"*. In: FÍRTOVÁ, Magdalena a Kryštof KOZÁK, ed. *Spojené státy v úpadku?: vybrané problémy veřejné politiky v severoamerickém kontextu*. Praha: Dokořan, 2013. ISBN 978-80-7363-545-9, s. 47.

⁵ Přednáška dr. Mie Oba, profesorky Tokyo University of Science, přednesená dne 2. 3. 2017 na Fakultě sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně

⁶ KISSINGER, Henry. *Uspořádání světa: státní zájmy, konflikty a mocenská rovnováha*. Praha: Prostor, 2016. ISBN 978-80-7260-335-0, s. 221-222.

⁷ Ibid. s. 223.

způsobu vedení konfliktu s Indií v roce 1962 i Vietnamem v roce 1979 a lze je identifikovat v současném čínském přístupu při deklaraci svých zájmů vůči sousedům i dnes. V návaznosti na současný ekonomický rozmach Číny jsou její názory a podpora vyhledávány na světových fórech. Znovu si tedy vydobyla status, pro který byla po tisíciletí respektována, a ačkoli je několik čínských generací ovlivněno komunistickou ideologií a hodnotovým systémem, tradiční způsob čínského myšlení a filozofie nikdy nebyl zcela vymazán a v dnešní době stále více ovládá rozhodovací procesy ve všech sférách čínské společnosti.⁸

Při zohlednění shora uvedeného je evidentní, že strategický význam lokalit zejména v Jihočínském moři dosahuje míry, při níž je Čína ochotna vystupovat vysoce asertivně nejen na politickém poli, ale dokáže ji motivovat i k silové konfrontaci, i když zatím pouze se svými regionálními sousedy.

Na druhé straně se Čína v některých ohledech snaží změnit své dosavadní vztahy v regionu. Navzdory řadě sporných otázek se vynořují témata v oblasti ekonomické spolupráce, která se při pragmatickém přístupu jeví jako vzájemně prospěšná a vytvářející podmínky pro snižování konfrontačního potenciálu. Taková čínská taktika se projevuje zejména na bilaterální úrovni s některými zeměmi regionu poukazem na společné zájmy a výhody vzájemné pozitivní komunikace.

TERITORIÁLNÍ SPORY

Nejobvyklejším motivem politických a vojenských střetů mezi státy zůstávají nevyřešené spory o určité teritorium, ať již jako důsledek historických událostí nebo vlivem nových územních ambicí některého z aktérů. Nejinak je tomu v případě Číny, která si dlouhodobě nárokuje souostroví Senkaku ve Východočínském moři a oblast Spratleyho a Paracelských ostrovů v Jihočínském moři.

Čínsko-japonský spor o Senkaku

Jednou ze sporných oblastí, o jejíž ovládnutí Čína usiluje, je souhrnně označována jako souostroví Senkaku (v čínštině Tiao-jü-tao⁹).

Jedná se o skupinu osmi neobydlených ostrovů ve Východočínském moři o celkové rozloze pouhých 5,53 km², na kterých se od roku 1893 začalo usazovat japonské obyvatelstvo.

Podle oficiálního stanoviska japonského ministerstva zahraničních věcí začlenila v lednu 1895 (poté co se důsledně přesvědčila o tom, že na ostrovech nejsou žádné známky přítomnosti jiného státu před tímto datem), japonská vláda ostrovy Senkaku do teritoria císařství. Po druhé světové válce byly ostrovy fakticky zařazeny pod správu USA jako součást Okinawy, čímž se potvrdilo postavení ostrovů jako součásti japonského území. Na základě smlouvy z roku 1972 byly ostrovy společně s Okinawou navráceny pod

⁸ Ibid. s. 223-233.

⁹ Kde je to možné, jsou čínské názvy a jména uváděny v standardní české transkripci (v tzv. Švarného systému), nikoli v mezinárodně rozšířeném systému pinyin - pozn. autora.

japonskou správu jako konzistentní součást japonského území v souladu s poválečným uspořádáním a mezinárodním právem.¹⁰

Čínský nárok se opírá o skutečnost, že ostrovy byly objeveny Čiňany a tři z nich jsou svými čínskými jmény zmíněny v písemných dokladech z doby dynastie Ming.¹¹ Při cestách čínských hodnostářů byly považovány za hranici mezi Tchaj-wanem a královstvím Rjúkjú. Šimonosecká mírová smlouva z května 1895, která ukončila první čínsko-japonskou válku, ve svém článku II. převedla svrchovanost nad Tchaj-wanem (zde označovaným ještě jako Formosa) pod plnou japonskou svrchovanost, aniž by souostroví Senkaku explicitně zmiňovala.¹²

Navzdory tomu, že zeměpisný atlas vydaný v roce 1958 čínským kartografickým nakladatelstvím prezentoval ostrovy Senkaku jako součást prefektury Okinawa, Čína začala japonskou suverenitu souostroví zpochybňovat v 70. letech minulého století, kdy teritoriu byla věnována značná pozornost kvůli potenciálu ropných nalezišť ve Východočínském moři.¹³ Nepochybně i z tohoto důvodu si pevninskou část souostroví i přilehlou výlučnou námořní ekonomickou zónu mimo Číny nárokuje i Tchaj-wan.

Sporná území v Jihočínském moři

Zatímco ve Východočínském moři se Čína pře pouze s Japonskem, v oblasti Jihočínského moře je situace mnohem komplikovanější, jelikož zde si různé ostrovy, útesy a atoly nárokuje hned šest (Spratlyovy ostrovy), resp. tři státy (Paracelské ostrovy).

V případě Spratleyho ostrovů (čínský název Nan-ša) se jedná o skupinu okolo 140 ostrovů, ostrůvků, skalisek a útesů, které zaujímají celkovou oceánskou plochu okolo 410 000 km². Jelikož většina těchto ostrovů není obývaná, snaží se státy, které si nárokují jejich vlastnictví, usadit na nich vlastní obyvatelstvo, čímž by vznikly podmínky pro využívání přírodního bohatství ve zvláštní ekonomické zóně v souladu s Úmluvou OSN o mořském právu (UNCLOS). V případě Paracelských ostrovů (čínský název Si-ša čchün-tao), které se nacházejí severně od Spratleyho ostrovů, se jedná o asi 35 ostrovů, útesů a písčín s rozlohou okolo 15 000 km² (z toho pevninská část necelých 8 km²), a obdobně jako Spratleyho ostrovy jsou trvale neobývané, jakkoli s umístěnými zařízeními pro výrobu elektřiny, dopravu a pro omezený turismus.¹⁴

¹⁰ Situation of the Senkaku Islands. *Ministry of Foreign Affairs of Japan: Japanese Territory* [online]. Tokyo [cit. 2017-01-29]. Dostupné z: www.goo.gl/GkmZr6

¹¹ *China Adheres to the Position of Settling Through Negotiation the Relevant Disputes Between China and the Philippines in the South China Sea* [online]. Beijing: Ministry of Foreign Affairs of the People's Republic of China, 2016, 13.7.2016, , 30 s. s. 4. [cit. 2017-06-07]. Dostupné z: www.goo.gl/THzq5s

¹² SEOKWOO, Lee. The 1951 San Francisco Peace Treaty with Japan and the Territorial Disputes in East Asia. *Pacific Rim Law & Policy Journal*. Seattle, Washington, USA: University of Washington School of Law, 2002, 11(1), 83. ISSN 1066-8632. S. 88-89. Dostupné z: www.goo.gl/JONnNi

¹³ Situation of the Senkaku Islands. *Ministry of Foreign Affairs of Japan: Japanese Territory* [online]. Tokyo [cit. 2017-01-29]. Dostupné z: www.goo.gl/GkmZr6

¹⁴ MACHOVÁ, Zuzana. *Konflikt v Jihočínském moři o Spratlyho a Paracelské ostrovy*. Praha, 2014, 78 s. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze, Fakulta sociálních věd. Vedoucí práce Michael Romancov. s. 14.

Bud' na celé Spratleyho ostrovy, nebo alespoň na jejich část si v odlišné míře činí nároky Čína, Tchaj-wan, Vietnam, Brunej, Malajsie a Filipíny. U Paracelských ostrovů jsou to Čína, Tchaj-wan a Vietnam.

Atraktivita obou souostroví spočívá ve dvou faktorech. Prvním z nich jsou zdejší zásoby ropy a zemního plynu, které jsou odhadovány na 28 miliard vytěžitelných barelů ropy a 25 bilionů kubických metrů plynu. Data předkládaná čínskou vládou však operují až s desetinásobně vyššími hodnotami.¹⁵

V oblasti se však nejedná pouze o zdroje fosilních paliv, ale k řadě (ne-li většině) konfliktních situací dochází v souvislosti s výkonem práva rybolovu, který v celém regionu představuje nutričně hodnotný a významný zdroj obživy.

Druhou strategickou vlastností souostroví je jejich samotná poloha na široce využívaných námořních trasách. Jedná se o jednu z nejvytíženějších námořních dopravních cest na světě - ročně zde proplová zhruba polovina všech obchodních plavidel, tankerů a kontejnerových lodí na světě. Obchodní loďstvo přepravuje zejména zboží z Číny, Japonska a Koreje na evropské trhy a opačně suroviny z Afriky, Blízkého východu a západní Austrálie.¹⁶ O významu oblasti jako životně důležité tepny námořního obchodu vypovídá i fakt, podle kterého se hodnota přepraveného zboží pohybuje kolem výše 5,3 bilionu dolarů. I když z tohoto objemu celých 1,2 bilionu připadá na americký obchod,¹⁷ přesto není jen ve výlučném obchodním zájmu USA udržet námořní trasy v Jihočínském moři jako jednotnou entitu pro volnou plavbu. Bez ohledu na ostatní země regionu se jedná zejména o ekonomické giganty jako Japonsko, Jižní Koreu a Čínu, jejichž ekonomický potenciál je na přepravě surovin námořními liniemi v Jihočínském moři bezprostředně závislý. V případě Spojených států se však k tomuto pragmatickému přístupu přidává i motiv ideový, kdy USA vždy důsledně dbaly na princip svobodné plavby v souladu s mezinárodním právem s oprávněním bránit tento závazek i použitím síly.

Čína si nárokuje Jihočínské moře na základě historického argumentu, že moře bylo objeveno čínskými mořeplavci za dynastie Chan ve 2. století n. l. a od té doby vždy patřilo do čínské sféry vlivu. Peking vymezuje své právo na 90 procent Jihočínské moře na podkladě tzv. devítibodové linie,¹⁸ což je nejen právně neukotvený pojem, ale jedná se i o velmi vágní geografické vymezení, což paradoxně přispívá Číně, která si nárokuje oceánskou plochu podle aktuální potřeby s ohledem na stanovené dlouhodobé cíle.

¹⁵ BUČEK, Martin. Problematika nerostných surovin: Spor o Jihočínské moře. *Pražský studentský summit/XVIII/OSN/UNSC/II*. Praha: Asociace pro mezinárodní otázky, 2012. 17 s., s. 3.

¹⁶ Ibid.

¹⁷ JOHNSON, Ian a Jackie CALMES. As U. S. Looks to Asia, It Sees China Everywhere. *The New York Times* [online]. New York, USA: The New York Times, 2011, 15.11.2011 [cit. 2017-01-30].

Dostupné z: www.goo.gl/zkfxxc

¹⁸ Poprvé uveřejněna v roce 1947 čínskou nacionalistickou stranou Kuomintang. Původ historických práv na rozsáhlá území v oblasti je nejasný, hovoří se až o omylu čínských kartografů, což mají údajně potvrzovat i uniklé depeše, podle kterých čínský expert na námořní právo Jin Wen-čchiang pojem „linie devíti čar“ nezná. Podle: VRUBELOVÁ, Jana. *Boj o konec světa. Mazaná Čína se rozpíná pomocí umělých ostrovů* [online]. Praha: Lidové noviny, 1.3.2015, 2015 [cit. 2017-01-30]. ISSN 1213-1385. Dostupné z: www.goo.gl/akZ8OY

NEVYNUITELNÝ VÝSLEDEK SOUDNÍHO ROZHODNUTÍ

Dne 12. 7. 2016 se zdálo, že nastal bod zvratu v dlouhodobém sporu mezi Čínou a Filipínami o část Spratleyho ostrovů. Došlo k vyhlášení výsledku tříletého arbitrážního řízení vedeného u Stálého arbitrážního soudu v nizozemském Haagu rozhodujícího podle UNCLOS na základě filipínského podání. Ačkoli tribunál nerozhodoval o samotném vlastnictví ostrovů, vyhověl filipínskému návrhu téměř ve všech bodech a označil čínské aktivity na dotčených ostrovech, v okolních vodách a ve vzdušném prostoru za odporující mezinárodnímu právu. Současně označil čínské historické nároky za neplatné.¹⁹

Přes tento, pro Filipíny pozitivní arbitrážní výsledek filipínský prezident Rodrigo Duterte nezvolil vůči Pekingu konfrontační tón a dal najevo svou připravenost k obnovení jednání s Čínou ve věci sdílení nerostného bohatství ve sporné oblasti.^{20,21}

Čínská strana výsledek arbitráže odmítla s tím, že o sporných otázkách vždy byla připravena jednat bilaterálně, a považuje jej za bezvýznamný a nezávazný.²²

V praktické rovině je rozhodující, že výsledek mezinárodní arbitráže se ukázal jako nevynutitelný a efektivita takového rozhodnutí, navíc ve světle vysoce pragmatického přístupu filipínského prezidenta, je pro řešení sporných otázek a omezení či zastavení čínských aktivit ve sporné oblasti marginální.

KONFLIKTNÍ SITUACE A ČÍNSKÉ ODHODLÁNÍ

Ačkoli v minulosti docházelo nejen k diplomatickým, ale i vojenským střetům a incidentům ve vztahu k oběma sporným oblastem ve Východočínském a Jihočínském moři, vždy se jednalo o vyhrocení konfliktu mezi Čínou a některým státem v regionu, zejména Vietnamem, Filipínami a Japonskem. Přesto však ani při těchto incidentech, jakkoli s obětmi na životech, nebyl žádnou stranou učiněn takový krok, který by mohl být dalšími stranami sporu vnímán jako nevratný a tedy reálně znemožňující budoucí uplatnění nároku nad spornými územími jinými subjekty.

I když má Čína Paracelské ostrovy de facto pod kontrolou již od roku 1974, na Spratleyho ostrovech neměla tak silnou pozici. Tato situace se však v posledních letech začala měnit. Od roku 2014 Čína zintenzivnila budování umělých ostrovů v teritoriu Spratleyho souostroví, kterými posiluje svou vojenskou přítomnost v oblasti. Na počátku loňského roku se čínské aktivity v prostoru zintenzivnily, když v únoru Čína umístila na

¹⁹ RAPP-HOOPER, Mira. Parting the South China Sea. *Foreign Affairs: September/October 2016*. New York, USA: Council on Foreign Relations, 2016, 95(5), 76-82. ISSN 0015-7120. s. 76-81.

²⁰ Ibid.

²¹ Ve dnech 18. - 21. 10. 2016 proběhla oficiální návštěva prezidenta Duterteho v Číně. Zde prohlásil, že má zájem na ukončení etapy vlažných vzájemných vztahů a v pokračování dřívějších přátelských vztahů na základě společného komuniqué z r. 1975. Arbitrážní spor Duterte označil za aktivitu předchozího prezidenta Aquiona, který měl zájem na vytvoření protičínské aliance v rámci ASEAN - pozn. autora.

²² *Statement of the Ministry of Foreign Affairs of the People's Republic of China on the Award of 12 July 2016 of the Arbitral Tribunal in the South China Sea Arbitration Established at the Request of the Republic of the Philippines* [online]. Peking: Ministry of Foreign Affairs, the People's Republic of China, 2016, 12.7.2016 [cit. 2017-01-30]. Dostupné z: www.goo.gl/lcPLC5

umělé ostrovy protiletadlový systém a ve vzdušném prostoru hlídají její stíhací letouny. Podle USA Čína na umělých ostrovech buduje i pokročilý radarový systém. Veškerá tato opatření utvrzují mezinárodní společenství o tom, že záměrem Číny je dostat pod svou kontrolu i Spratleyho ostrovy, kam se přesunují i čínské stavební kapacity z oblasti Paracelských ostrovů.²³

Tyto čínské aktivity nutně vyvolávají nervozitu nejen členů Sdružení národů jihovýchodní Asie (ASEAN), ale i Spojených států, u kterých rostou obavy, že „*sílicí Čína systémově podlomí dominanci USA, a tedy i jejich bezpečnost.*“²⁴ V praktické rovině tak dochází ke zvyšování napětí jak silnými prohlášeními čínských a amerických představitelů, tak akcemi vojenských plavidel a letounů, které mají za cíl podpořit bojovnou rétoriku obou stran.

Pro pochopení čínského přístupu a významu, který oblasti přikládají lze citovat prohlášení čínských sdělovacích prostředků předkládajících oficiální stanoviska čínské vlády: „*Spojené státy by měly pochopit, že Jihočínské moře je dnes, stejně jako ostrov Tchaj-wan, ujgurská autonomní oblast Sin-t'iang a Tibet, klíčovým národním zájmem Číny, a že v těchto regionech neustoupí Peking ze svých pozic.*“ Čínský deník Global Times v jednom ze svých úvodníků uvedl, že „*Pentagon zcela zřejmě Čínu provokuje. Nastal čas otestovat moudrost a odhodlání čínského lidu.*“ Mezinárodní zpravodajský časopis vycházející v Japonsku a tematicky pokrývající oblast asijsko-pacifického regionu The Diplomat sdělil: „*Čína provádí v Jihočínském moři absolutně obrannou politiku, avšak Západ to neuznává. Ale ať je tomu jakkoliv, každý zjevný útok na svrchovanost Číny určitě narazí na tvrdou odpověď Peking.*“²⁵

Uvedená silná prohlášení plně korespondují s vyjádřením v roce 2010, ve kterém Peking označil své teritoriální nároky v Jihočínském moři za svůj klíčový národní zájem, čímž se této oblasti dostalo stejného politického významu jako Tibetu a Tchaj-wanu, tedy územím, která je připraven bránit s využitím síly. Čínská vláda se od tohoto prohlášení sice distancovala s tím, že se jedná o novinářský výmysl, nicméně další výroky, včetně názorů admirála Jin Čua²⁶ a realizace praktických kroků v oblasti podporují představu o tomto způsobu čínského uvažování, který se navíc objevuje i v jiných vládních dokumentech.²⁷

²³ Ibid. s. 22.

²⁴ KISSINGER, Henry. *Uspořádání světa: státní zájmy, konflikty a mocenská rovnováha*. Praha: Prostor, 2016. ISBN 978-80-7260-335-0, s. 236.

²⁵ "Připravte se na nejhorší" vzkazuje Peking. Čína se nebojí vést válku s USA v Jihočínském moři. *Security magazin* [online]. Praha: Security Media, 2015, 29.10.2015 [cit. 2017-01-30]. ISSN 1801-4399. Dostupné z: www.goo.gl/cPzo6U

²⁶ HORNÁT, Jan. *Úpadek USA jako tichomořské velmoci? Současný vývoj situace v Jihočínském moři*. In: FÍRTOVÁ, Magdalena a Kryštof KOZÁK, ed. *Spojené státy v úpadku?: vybrané problémy veřejné politiky v severoamerickém kontextu*. Praha: Dokořán, 2013. ISBN 978-80-7363-545-9, s. 73.

²⁷ Např. „Statement of the Government of the People's Republic of China on China's Territorial Sovereignty and Maritime Rights and Interests in the South China Sea“ z 12. 7. 2016. Podle: Full text of Chinese gov't statement on China's territorial sovereignty and maritime rights and interests in S. China Sea. *China.org.cn*. China Internet Information Center (under the auspices of the State Council Information Office and the China International Publishing Group in Beijing). [online]. Xinhua, 2016, 12.7.2016 [cit. 2017-01-30]. Dostupné z: www.goo.gl/McE3y6

AMERICKÁ REFLEXE

V diskuzích o prioritách zahraniční politiky a nových centrech moci je 21. století mnohdy označováno jako „tichomořské“. Význam asijsko-pacifického regionu byl umocněn autorským článkem tehdejší ministryně zahraničí USA Hillary Clintonové v prestižním periodiku *Foreign Policy* z října 2011. Článek upozorňuje na skutečnost, že polovina světové populace žije v této oblasti a tudíž její vývoj je zásadní pro ekonomické a další strategické zájmy Spojených států. Zachování míru a bezpečnosti v této oblasti je podle Clintonové rozhodující pro globální pokrok, ať již prostřednictvím obrany svobodné plavby v Jihočínském moři, boj se šířením jaderných zbraní ze strany KLDR nebo zajištění transparentnosti vojenských aktivit klíčových hráčů v regionu a tam se bude rozhodovat o budoucnosti, ne v Afghánistánu nebo Iráku, a proto Amerika musí být v centru tohoto dění.²⁸ Již v rámci své cesty po jihovýchodní Asii ve dnech 15. - 22. 2. 2009 vyhlásila ministryně Clintonová (mj. první zahraniční cesty v této funkci), že Obamova administrativa přijímá regionální strategii obratu k východní Asii.²⁹ Oficiálně byla tato nová koncepce potvrzena prezidentem Obamou jeho vystoupením v Pentagonu v lednu 2012 a odrážela se i v nově vydané Národní bezpečnostní strategii.³⁰ Přesto k hlubšímu rozpracování a především praktickému naplnění této zahraničněpolitické strategie nedošlo. Nedostatky v plánování byly natolik zásadní, že republikánský senátor John McCain inicioval zablokování celých 12,1 miliard dolarů vyčleněných na snížení americké vojenské přítomnosti na japonské Okinawě a přesun námořních sil (zejména jednotek námořní pěchoty) do širšího regionu jihovýchodní Asie jako součásti realizace asijsko-pacifického „pivotu“ s poukazem na to, že naznačené úsilí nemá žádný skutečný záměr a v konečném důsledku může být příliš nákladné.³¹ Není od věci Hornátův názor, že: „*Spojené státy de facto promarnily první dekádu nového století na Blízkém východě a opomenuly rodící se hrozby v Jihočínském moři.*“³² Ve vztahu k asijsko-pacifickému regionu je dnes již zbytečné hodnotit úspěšnost Obamova vládnutí, které bylo skutečně (ať již tomu chtěl či k tomu byl donucen okolnostmi) přes veškeré proklamace o obratu k východní Asii dále soustředěno na blízkovýchodní region, bez toho, že by tato orientace přinesla jakékoli zlepšení jak pozice USA, tak situace v oblasti.

Stále nejasné zůstává směřování americké zahraniční politiky vůči asijsko-pacifické oblasti pod vedením Donalda Trumpa. Dosud nejsou více méně žádné zřejmé markanty,

²⁸ CLINTON, Hillary. *America's Pacific Century. Foreign Policy*. Washington, D. C.,: The FP Group, 2011. ISSN 0015-7228. Dostupné také z: www.goo.gl/DssNm

²⁹ KISSINGER, Henry. *Uspořádání světa: státní zájmy, konflikty a mocenská rovnováha*. Praha: Prostor, 2016. ISBN 978-80-7260-335-0, s. 236.

³⁰ HORNÁT, Jan. *Úpadek USA jako tichomořské velmoci? Současný vývoj situace v Jihočínském moři*. In: FÍRTOVÁ, Magdalena a Kryštof KOZÁK, ed. *Spojené státy v úpadku?: vybrané problémy veřejné politiky v severoamerickém kontextu*. Praha: Dokořán, 2013. ISBN 978-80-7363-545-9, s. 74.

³¹ TRITTEN, Travis J. *Lack of solid plan holds up Marines' move from Okinawa, McCain says*. *Stars and Stripes* [online]. Washington, D. C.: Defense Media Activity, 2013, 22.8.2013, 2013[cit. 2017-02-01]. Dostupné z: www.goo.gl/9FkGsf

³² HORNÁT, Jan. *Úpadek USA jako tichomořské velmoci? Současný vývoj situace v Jihočínském moři*. In: FÍRTOVÁ, Magdalena a Kryštof KOZÁK, ed. *Spojené státy v úpadku?: vybrané problémy veřejné politiky v severoamerickém kontextu*. Praha: Dokořán, 2013. ISBN 978-80-7363-545-9, s. 73.

na základě kterých by si bylo možné učinit ucelenou představu, kudy se politicko-strategické uvažování jeho administrativy vůči předmětnému regionu bude ubírat a s jakým odhodláním bude připravena své představy naplňovat.

Dosavadní Trumpova prohlášení byla vůči této oblasti směřována především k Číně, nicméně do sféry mezinárodního obchodu, investic a dalších makroekonomických parametrů. Avšak již z tohoto dosavadního Trumpova zájmu o čínskou roli v regionu východní a jihovýchodní Asie (ale např. i názory stran vybraných souvislostí zabezpečování obrany Japonska a Jižní Koreje) lze usuzovat, že tato oblast světa pro něj nezůstane bez další relevance. Tento druh preference se nutně musí odrazit i ve vojenskostrategické rovině v zájmu o zachování vlivu USA v regionu a vyvažování trvale sílícího vlivu Číny.

Čínskou reakcí poté, co nová americká vláda slíbila ochranu amerických zájmů ve sporných vodách, bylo, že Čína ústy mluvčího čínského ministerstva zahraničních věcí dne 24. 1. 2017 deklarovala svou nespornou svrchovanost nad částí Jihočínského moře, konkrétně suverenitu na ostrovech Nan-ša (Spratleyho ostrovy) a jeho přilehlými vodami.³³

NOVÉ ČÍNSKÉ NÁMOŘNÍ AMBICE

Podle shora jen stručně naznačeného vývoje v oblasti východní a jihovýchodní Asie lze důvodně předpokládat, že rozhodujícím faktorem pro určování mocenského vlivu v tomto teritoriu bude námořní síla a podle známých kroků si je této skutečnosti nejvyšší čínské politické vedení a vojenské velení velmi dobře vědomo.

Čínská vojenská strategie uveřejněná v květnu 2015 (tzv. bílá kniha vojenské strategie Číny) uvádí:

„V souladu se strategickým požadavkem na obranu pobřežních vod a ochranu otevřených moří přesouvá čínské válečné námořnictvo postupně své zaměření od obrany pobřežních vod ke kombinaci pobřežní obrany a ochrany otevřených moří a budovat multifunkční a efektivní strukturu námořní bojové síly. Čínské válečné námořnictvo bude budovat schopnosti pro strategické odstrašování a protiúder, námořní manévry, společné operace na moři, komplexní obranu a komplexní ochranu.“³⁴

Uvedená formulace zcela jasně definuje nové ambice čínského politického vedení, které budou podpořeny budováním a modernizací čínského válečného námořnictva. Zároveň s technickou modernizací však lze očekávat též personální omlazení velitelského sboru, jehož příkladem může být nečekané jmenování nového velitele čínského válečného námořnictva, kterým se v lednu tohoto roku stal viceadmirál Šen Ťin-lung. Jeho

³³ DOMINGUEZ, Gabriel. China 'determined' to safeguard interests in South China Sea. *IHS Jane's Defence Weekly* [online]. Londýn: IHS, 2017, 25.1.2017 [cit. 2017-02-01]. Dostupné z: www.goo.gl/I2DNF0

³⁴ Full text: China's Military Strategy. *China Daily* [online]. Peking: The State Council Information Office of the People's Republic of China, 2015, 26.5.2015 [cit. 2017-02-01]. Dostupné z: www.goo.gl/ZoKuLd

ustanovení bylo poměrně překvapivé, jelikož tento velitel Jihomořské flotily byl do hodnosti viceadmirála jmenován teprve v létě 2016 a jeho výběrem bylo „přeskočeno“ několik mnohem déle sloužících seniorních admirálů.³⁵ I výběr tohoto jednašedesátiletého admirála může utvrzovat budoucí prioritu přiřazovanou oblasti jižně od pevninské Číny, jelikož admirál Šen sloužil od prosince 2014 současně jako velitel Jihomořské flotily i jako zástupce velitele regionu.

Politicko-vojenské aspirace jsou pak nutně podporovány nezbytným zvyšováním schopností čínského válečného námořnictva a reorganizací jeho operačních kapacit.

Čínské námořní síly, ve kterých aktuálně slouží okolo 235 000 osob, jsou tvořeny pěti zbraněmi: ponorkovým loďstvem, hladinovým loďstvem, námořním letectvem, silami pobřežní obrany a námořní pěchotou.³⁶ Teritoriálně jsou členěny do tří velitelství: Severomořského velitelství působícího vůči oblasti Severního pólu a Atlantského oceánu, Východomořské velitelství se strategickým zaměřením na pacifickou oblast a Jihomořského velitelství se strategickým směrem Jihočínské moře a Indický oceán.³⁷

Čínské ponorkové loďstvo disponuje 57 ponorkami, z toho 4 strategického určení a 53 taktického užití. Hladinové loďstvo se pyšní zatím jedinou letadlovou lodí, 21 torpédoborci, 57 fregatami, více než 200 hlídkovými čluny, 41 plavidly pro protiponorkový boj, více než 130 obojživelnými a vylodovacími plavidly a okolo 180 logistickými a dalšími podpůrnými loděmi.³⁸

Námořní letectvo s více než 26 000 příslušníky pak využívá celou škálu bombardovacích a stíhacích letounů, bitevníků, transportních strojů, protiponorkových letadel, cvičných strojů, vrtulníků a letounů pro vedení elektronického boje, které jsou soustředěny do 27 leteckých pluků. Naprostá většina strojů užívaných námořním letectvem je čínské výroby, malou část pak představují ruské stroje. Námořní pěchota v síle okolo 10 000 osob je určena pro vedení bojových akcí v rámci obojživelných operací. Vybavení jejích 2 brigád odpovídá charakteru předpokládaného nasazení a mimo více než 220 obrněných vozidel a protitankových komponentů zahrnuje i prapor dělostřelectva (ráže 122 mm, 107 mm a 82 mm) a prvky protiraketové obrany.³⁹

Nezanedbatelnou námořní sílu (téměř 500 plavidel) pak představují jednotky pobřežní stráže, když většina „malých“ námořních konfliktů, např. s rybářskými loděmi či hlídkovými čluny v oblasti Jihočínské moře spadá do působnosti Čínské pobřežní stráže. Ta vznikla v roce 2013 sloučením čtyř agentur odpovědných za prosazování námořního práva v čínských pobřežních vodách a není organizační součástí válečného námořnictva, nicméně představuje významný nástroj pro prosazování čínských nároků v pobřežních vodách.⁴⁰

³⁵ TATE, Andrew. Shen Jinlong appointed new commander of Chinese navy. *IHS Jane's Defence Weekly* [online]. Londýn: IHS, 2017, 24.1.2017 [cit. 2017-02-01]. Dostupné z: www.goo.gl/FXHU7c

³⁶ *The Military Balance 2017: The Annual Assessment of Global Military Capabilities and Defence Economics*. Londýn: The International Institute for Strategic Studies, 2017, 576 s. ISBN 978-1-85743-900-7. s. 281.

³⁷ ODS Seminar of the Month: Forecasting China's Comprehensive National Power. *Defense Security Brief*. Tchaj-pej: Ministry of National Defense, 2016, 2016 (4), 24 s. ISSN 2225360-2. s. 22-23.

³⁸ *The Military Balance 2017*, ref. 36, s. 281-283.

³⁹ Ibid.

⁴⁰ Ibid. s. 287.

MODERNIZACE ČÍNSKÝCH NÁMOŘNÍCH KAPACIT

Jakkoli se kvantitativní vyjádření čínské námořní moci v oblasti personálu i techniky může jevit ohromující (a ve srovnání s ostatními regionálními hráči s výjimkou USA také takovým je), mnohem více diskutovaným tématem je modernizace čínského námořního potenciálu, který bude mít rozhodující vliv na zvyšování skutečných schopností pro naplňování prezentovaných politicko-vojenských ambicí.

Ačkoli je námětem širších diskuzí až v posledních několika letech, ve skutečnosti modernizační úsilí čínského válečného námořnictva trvá již okolo 25 let, i když první modernizační projekty byly zahájeny již v 80. letech minulého století. Někteří pozorovatelé uvádějí, že čínské rozhodnutí bylo urychleno sledováním amerických sil v rámci operace „Pouštní bouře“ a rozmístěním dvou skupin amerických letadlových lodí ve vodách nedaleko Tchaj-wanu v roce 1996 v reakci na čínské raketové testy a námořní cvičení poblíž teritoria Čínské republiky. Obecně platí, že pozornost je přitahována zejména na růst celkového počtu plavidel, než na zvyšování jejich technologické vyspělosti, která je však pro hodnocení reálných bojových kompetencí mnohem více signifikantní, než jen prosté vyjádření počtu námořních platform. Technologické inovace a jejich implementace do čínské bojové kapacity je tak ve skutečnosti mnohem dramatičtější. V některých případech se za uplynulých 20 let celkový počet plavidel (např. ponorek či hlídkových člunů) skutečně snížil a velké množství zastaralých platform bylo nahrazeno menším počtem, avšak s kvalitativně pokročilejšími parametry a širšími možnostmi jejich nasazení.⁴¹

Současná ekonomická situace ČLR jí umožňuje širokou platformu technických a technologických modernizací a akvizičních programů zbraňových systémů, včetně protilodních balistických střel (ASBMs), protilodních řízených střel (ASCMs), ponorek, hladinových plavidel, letounů, podporu systémů C4ISR.⁴² Čínské námořnictvo také věnuje úsilí zlepšení oblasti údržby, logistiky, doktríny, vzdělávání, školení a cvičení.⁴³

Společnost Dalian Shipbuilding Industry Corp. vykazuje znatelný pokrok při výstavbě první letadlové lodě vyrobené v ČLR. Potvrzení záměru jejího vývoje bylo oznámeno na konci roku 2015 a podle vyjádření loděnice by měla být uvedena do provozu již v letošním roce. Podle dosavadního poznání by se toto plavidlo mělo svými parametry znatelně podobat jediné letadlové lodi ve výzbroji čínského námořnictva „Liaoning“ (CV-16), která byla postavena na Ukrajině. Je také zřejmé, že Čína pracuje na prvním kusu očekávaného torpédoborce typu 055, zatímco třetí a čtvrtý typové řady 052D byly uvedeny do operačního užívání v prosinci 2015 a červnu 2016. S pátým plavidlem tohoto typu se jedná o 12 lodí této kategorie, které má čínské námořnictvo ve službě nebo ve výstavbě. Obdobně byly do služby uvedeny další fregaty typu 054A a korvety typu 056A. Pokroku bylo dosaženo zvýšením počtu vylodovacích platform, které byly předány do operačního používání Východomořské a Jihomořské flotile. Nízká transparentnost čínských námořních akvizic vytváří nejasnosti stran termínu nasazení k hlídkovým misím,

⁴¹ O'ROURKE, Ronald. *China Naval Modernization: Implications for U.S. Navy Capabilities—Background and Issues for Congress* [online]. Congressional Research Service, 2016, 31. 5. 2016, , 109 [cit. 2017-03-18]. Dostupné z: www.gao.gov/1Ppz1B. s. 5-6.

⁴² C4ISR - Command and Control, Communications, Computers, Intelligence, Surveillance and Reconnaissance - pozn. autora.

⁴³ Ibid.

pro které budou využívány ponorky třídy Jin typu 094 vybavené balistickými raketami, stejně jako není jistý operační status jaderné ponorky třídy Shanghai typu 093 vybavený protilodními řízenými střelami s kolmým startem.⁴⁴

DRAMATICKÉ NAVÝŠENÍ SBORU NÁMOŘNÍ PĚCHOTY

V kontextu březnového oznámení 7procentního navýšení čínského obranného rozpočtu byl prezentován záměr na bezprecedentní růst počtu příslušníků námořní pěchoty ČLOA, a to až na 100 000 osob zařazených do 6 brigád. Personální navýšení o 15 procent bylo též oznámeno u válečného námořnictva jako celku. Tento kvantitativní nárůst dobře vycvičených a vybavených mariňáků je dáván do souvislosti nejen s aktuálními zájmy ČLR v oblasti Tchaj-wanu, Východočínského a Jihočínského moře, ale též s novým posláním čínského námořnictva spočívajícím v expanzi sloužícím čínským bezpečnostním zájmům v zámoří, přičemž nejčastěji jsou zmiňovány Korejský poloostrov a oblast Indického oceánu až po Africký roh. Početní zvýšení námořní pěchoty je mimo jiné umožněno plánovaným snížením početního stavu pozemních sil ČLOA o 300 000 osob.⁴⁵

ZÁVĚR

Čínský mezinárodněpolitický a ekonomický vliv v regionu západního Pacifiku vzrůstá a i když se nezbytně nutně nemusí jednat o plnou politickou, ekonomickou a vojensko-bezpečnostní nadvládu v teritoriu, přesto čínské názory na specifická regionální témata představují významný parametr při rozhodování politických lídrů sousedních zemí a států, které mají ve východní a jihovýchodní Asii své parciální zájmy.

Současná mezinárodní a regionální situace nahrává realizaci čínských národních aspirací a snaha o stále větší míru vlivu v teritoriu sousedícím s pevninskou Čínou je trvale patrným prvkem čínské vojenské politiky.

Téměř 40 procent výdajů na obranné účely připadá v asijském teritoriu na ČLR⁴⁶ a i v roce 2016 ČLR provedla řadu legislativních, personálních a organizačních kroků vedoucích ke zvýšení jejích schopností ve vojenské a bezpečnostní oblasti. Ty zase následně motivují vůdce v asijsko-pacifické oblasti rozvíjet kapacity pro konvenční válčení a potenciál čínské hrozby je dominujícím tématem národních obranných úvah většiny zemí regionu.

Zatímco v minulosti se čínští představitelé snažili vojenský potenciál ČLR bagatelizovat, v nynější době jeho strmý růst politicky a mediálně prezentují,⁴⁷ a to nikoli bez souvislostí s celkovou změnou mezinárodněpolitické a politicko-vojenské koncepce. V jejím kontextu se pak především oblast Jihočínského moře stala klíčovou prioritou ČLOA a v důsledku geografického charakteru tohoto potenciálního válčiště zcela

⁴⁴ *The Military Balance 201*, ref. 36, s. 259.

⁴⁵ SEIDEL, Jamie. *China to boost marine corps by 400pc to enforce growing world influence*[online]. Sydney: News Corp Australia, 2017, 15.3.2017 [cit. 2017-03-18]. Dostupné z: www.goo.gl/Knm38c

⁴⁶ *The Military Balance 2017*, ref. 36, s. 241.

⁴⁷ GATES, Robert Michael. *Služba: paměti ministra obrany ve válce*. Brno: Host, 2016. ISBN 978-80-7491-412-6. s. 424.

pochopitelně vede k posilování kapacit jejích námořních sil, což je umožněno jak omezením pozemního vojska, tak současným personálním nárůstem a technickým rozvojem válečného námořnictva.

Více než koncept tradičních kinetických operací jsou zde čínskou stranou uplatňovány principy hybridní války (s čínskými specifiky) na periférii. Tomu též odpovídá škála čínských aktivit od způsobu námořního hlídkování a omezených vojenských zásahů, přes rozmístění rybářské flotily a pravidelná unilaterální moratoria na rybolov, zprovoznění ropných vrtných plošin až po cílevědomé budování infrastruktury a opatření administrativně-správní povahy ve sporných teritoriích.^{48,49}

Zatímco čínská vojenská modernizace na moři je reakcí na americkou superioritu v regionu, ostatní bedlivě sledují měnící se rovnováhu sil nutně ovlivňující jejich vlastní strategické zájmy. Při vědomí mocenské asymetrie bilaterálních vztahů ve prospěch Číny nelze Austrálii, Indii, Japonsku, Rusku a Jižní Koreji upřít reálnou snahu o posílení svého postavení, které však zůstává nesrovnatelné s dvěma rozhodujícími mocnostmi. Oproti předchozím desetiletím začalo Japonsko hledat svou prominentnější roli ve světové bezpečnostní aréně se zvláštním důrazem na západopacifickou oblast, což v nedávných letech zapříčinilo i některé střety s čínskými vojenskými námořními silami, které byly ne vždy bezprostředně vyprovokovány čínskou stranou. V politické rovině se snaha těchto aktérů projevuje větším zájmem o užší politicko-vojenskou spolupráci a prohlubování spojení mezi zeměmi, kterých se situace dotýká.

Při porovnání kapacit ČLR a USA je nezpochybnitelné, že z globálního hlediska je americké námořnictvo jediným, které je schopno zabezpečit projekci své síly na rozlehlých plochách Tichého a Indického oceánu. Ani čínská soustředěnost na rozšíření kapacit a zvýšení schopností válečného námořnictva tuto skutečnost v nejbližších letech nezmění. To však neznamená, že Čína bude i nadále realizaci svých plánů nenapadat americkou regionální hegemonii a nebude trvale zvyšovat asymetrické možnosti odstrašení se zjevným důrazem na vytvoření podmínek pro A2/AD (anti-access/area-denial).

V tomto kontextu se nedá hovořit o tom, že rozmach čínských námořních schopností a jejich aktuální prezentace v západním Pacifiku představuje novou strategickou koncepci. Ta byla vytvořena již dříve a právě na základě ní dochází k cílenému zvyšování čínské námořní angažovanosti ruku v ruce s důrazem kladeným na změnu technické vyspělosti námořnictva ČLOA. Vzhledem k obsahu doktrinálních dokumentů lze očekávat další posilování čínského vlivu v regionu východně a jižně od pevninské Číny. Zůstává otázkou, jakou formu by mohly, resp. měly mít kroky americké administrativy, pokud by se rozhodla být v regionu více iniciativní, aniž by chtěla vyvolat ozbrojený střet mezi oběma zeměmi.

⁴⁸ *The Military Balance 2017*, ref. 36, s. 251.

⁴⁹ STRAŠÁKOVÁ, Mária. *Incident Chaj-jang š'-jou a jeho dopad na čínsko-vietnamské vztahy*. In: Petra Andělová et al.: *Dálný východ v politice*. Praha: Metropolitan University Prague Press, 2015, 262 s. ISBN 978-80-87956-33-5. s. 45.